

Jani Koskinen

PWYLL,
DYFEDIN
RUHTINAS
Kymriläinen
kansantaru

Pwyll, Dyfedin ruhtinas –
kymriläinen kansantaru

Jani Koskinen

Pwyll, Dyfedin ruhtinas –

kymriläinen kansantaru

© 2021 Koskinen, Jani

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-5021-6

Kansikuva: Kymrinmaan kansallisen kasvitieteellisen
puutarhan (Gardd Fotaneg Genedlaethol Cymru)
ympäristöä Llanarthnessa, marraskuussa 2015

Kuvaaja: Jani Koskinen

Taustaa

Tämä teos sisältää suomennokseni kymrinkielisestä kansantarusta *Pwyll Pendefig Dyfed* (Pwyll, Dyfedin ruhtinas), joka on keskiaikaisista käsikirjoituksista tunnetun tarukokoelman *Pedair Cainc y Mabinogi* (Mabinogin neljä haaraa) neljästä kertomuksesta ensimmäinen. Mabinogin neljä haaraa tunnetaan kahdesta lähteestä, joista varhaisempi *Llyfr Gwyn Rhydderch* (Rhydderchin valkoinen kirja) on ajoitettu 1300-luvun alkupuolelle tai puoliväliin ja myöhempi *Llyfr Coch Hergest* (Hergestin punainen kirja) 1300- ja 1400-lukujen taitteeseen. Oma käännökseni mukailee näistä lähinnä jälkimmäistä.

Käsikirjoituksista on modernina aikana julkaistu useita nykykymrin oikeinkirjoitukseen sovitettuja ja muutenkin nykykielen puhujalle helpommin avautuvia versioita. Olen myös omassa suomennoksessani sovittanut henkilön- ja paikannimet nykykymrin kannalta perustellumpaan kirjoitusasuun – tosin moderninakkin aikana joistain henkilönnimistä näkyy käytetyn useita eri

variantteja.

Kirjan loppuun olen lisännyt sanaston helpottamaan käännöksen lukemista rinnakkain alkuperäiskielisen teoksen kanssa. Olen koonnut sanastoon sellaisia harvinaisehkoja sanoja, jotka saattavat olla kieliopinnoissaan edistyneillekin tuntemattomia. Sanat esitetään nykykymrin mukaisessa kirjoitusasussaan ja siinä järjestyksessä, jossa ne tulevat teosta lukiessa vastaan.

Kuten nimikin kertoo, kertomus sijoittuu Etelä-Kymrinmaahan Dyfediin. Modernin ajan hallinnollisissa jaoissa Dyfedin alue kattaa suuremman siivun Etelä-Kymrinmaasta kuin alkuperäinen Dyfedin kuningaskunta, joka käsitti nykyisen Sir Benfron maakunnan sekä osia Sir Gaerfyrddinin maakunnasta. Muinaisen kuningaskunnan pääkaupunki Arberth on nykyisin noin 2500 asukkaan kokoinen paikkakunta Sir Benfrossa. Vuoden 2011 väestönlaskennassa Arberthin asukkaista 22 % ilmoitti puhuvansa kymriä, mutta Sir Benfron koillisosat ja varsinkin naapurimaakunnat Ceredigion ja Sir Gaerfyrddin ovat säilyneet vahvemmin kymrinkielisinä. Meidän

aikamme kaikkein kymrinkielisimmät maakunnat Gwynedd ja Ynys Môn tosin löytyvät Pohjois-Kymrinmaasta.

Pwyllin kodiksi oletetulla paikalla sijaitsee nykyään Arberthin linna (Castell Arberth). Pahasti raunioitunut, 1200-luvulla rakennettu normannilinna on yleisöltä suljettu, mutta näkyy tielle. Kertomus Pwyllista juontaa juurensa jo tätä varhaisempaan aikaan, jolloin samalla paikalla on ilmeisesti sijainnut sittemmin tuhoutunut linna. Normanneilla tiedetään olleen tapana rakentaa linnoja jo aiemmin puolustuskäytössä olleille paikoille.

Pwyll, Dyfedin ruhtinas

Näin alkaa Mabinogi.

Ruhtinas Pwyll hallitsi Dyfedin seitsemää kihlakuntaa. Kerran hän oli Arberthissa päähovissaan ja siellä iski häneen himo lähteä metsälle. Paikka, johon hän halusi metsästämään, oli Glyn Cuch. Sinä iltana hän aloitti matkansa Arberthista ja saapui Llwyn Diarwydiin, jossa vietti yön. Seuraavana päivänä hän nousi varhain, tuli Glyn Cuchiin ja päästi koiransa irti metsään. Torvi soi ja jahti alkoi. Hän käveli koiriensa perässä ja eksyi seurueestaan. Kuulostellessaan koirien haukuntaa hän havaitsikin vieraita koiria. Niiden haukku ei ollut samanlaista kuin hänen omien koiriensa, ja ne tulivat häntä kohti. Sitten hän löysi metsästä aukion. Omien koiriensa tavoittaessa aukion reunan hän näki toisten koirien edessä kauriin, ja suurin piirtein aukion keskellä nämä koirat saivat sen kiinni ja iskivät maahan. Sitten hän kiinnitti huomionsa koirien väriin ja unohti tyystin kauriin. Ja vaikka hän oli nähnyt kaikenlaisia metsästyskoiria, niin tämänvärisiä ei koskaan. Niiden turkki oli

hohtavanvalkoinen ja korvat punaiset. Molemmat värit suorastaan kiilsivät. Sitten hän lähestyi näitä kauriin tappaneita koiria, ajoi ne pois ja kutsui omat koiraansa saaliin luo. Kutsuessaan koiriaan hän näki niiden perässä tulevan suuren kimovärisen ratsun. Ratsastajan kaulalta riippui torvi ja tällä oli metsästysasu harmaasta kankaasta. Sitten ratsastaja tuli hänen luokseen ja lausui näin:

"Arvon herra, tiedän kuka olet, enkä tervehdi sinua tämän kummemmin."

"Aivan", Pwyll vastasi, "se olisi sinulta liian kunniallinen teko."

"Varmastikaan", vieras jatkoi, "kunniani laatu ei minua estä."

"Mikäs sitten, arvon herra?" Pwyll kysyi.

"Oikeastaan", tämä jatkoi, "syynä on häikäilemättömyytesi."

"Mitä häikäilemättömyyttä olet nähnyt minussa?"

"En ole konsanaan nähnyt häikäilemättömämpää miestä", vieras vastasi, "enkä kauriin tappaneiden koirien ajamista pois ja omien koirien kutsumista tilalle. Se on häikäilemättömyyttä ja vaikkei aikeenani totisesti olekaan kostaa, osoitan sinulle

epäkunnioitusta sadan kauriin edestä."

"Hyvä herra, jos tein virheen, hyvitan sen kyllä", ilmoitti Pwyll.

"Millä sinä sen hyvität?" vieras kysyi.

"Jollakin arvollesi sopivalla tavalla. En tiedä, kuka olet."

"Olen kruunattu kuningas synnyinmaassani."

"Hyvää päivää, majesteetti", Pwyll jatkoi. "Mistä maasta siis olette?"

"Annwnista. Olen Arawn, Annwnin kuningas."

"Millä tavalla, majesteetti, voin hyvittää sinulle tekoni?"

"Tässä on siihen keino", tämä jatkoi. "Naapurimaatani johtaa mies, joka on aina sotajalalla minua vastaan. Hän on Hafgan, kuningas Annwnista. Tekemällä lopun hänen hirmutöistään saat anteeksiantoni. Se on sinulle helppoa."

"Otan tehtävän vastaan ilolla", Pwyll vastasi, "mutta kerro minulle, kuinka voin suoriutua siitä."

"Kerron", toinen jatkoi. "Näin se onnistuu. Solmimme väkevän liiton. Se on seuraavanlainen.

Pwyll Pendefig Dyfed (Pwyll, Dyfedin ruhtinas) on keskiaikaisista käsikirjoituksista tunnetun kymrinkielisen tarukokoelman Pedair Cainc y Mabinogi (Mabinogin neljä haaraa) ensimmäinen kertomus. Tämä kirja sisältää kertomuksen Jani Koskisen kymristä suomentamana sekä hänen kirjoittamansa taustoituksen ja lyhyen kymri-suomi-sanaston.

Jani Koskinen (s. 1988 Kirkkonummi) on koulutukseltaan kielitieteilijä ja julkaissut useita kymrin kieleen sekä muihin kelttiläiskieliin liittyviä teoksia:

- Unohda Wales, lähde Kymrinmaahan! (2020)
- Matkaopas gaelinkieliseen Skotlantiin (2021)
- Matkaopas iirinkieliseen Irlantiin (2021)
- Kymri-suomi-verbisanakirja (2021)

BoD

